

Xizmatlar sohasining rivojlanishi

Xizmatlar sohasining rivojlanishi hozirgi zamon iqtisodiyotida muhim ahamiyat kasb etadi. Xizmatlar sohasida ilmiy bilimlar, nomoddiy shakldagi to'plamlar, axborot texnologiyalari va tadbirkorlik faoliyati integratsiyasi kabi iqtisodiy o'sishning asosiy omillari shakllanmoqda.

Iqtisodiyotning ushbu sektori turli xil faoliyat turlarini o'z ichiga olib, ishlab chiqarish samaradorligini oshirishga yordam beradi. Ushbu faoliyatning yakuniy natijasi tayyor mahsulot emas, balki ko'rsatilgan xizmatlardir. Xizmatlar nafaqat korxonalarga, balki jismoniy shaxslar - yakuniy iste'molchilarga ham ko'rsatilishi mumkin.

Xizmatlar sohasi ko'lami juda xilma-xildir. Bunga mahsulotlarni ishlab chiqaruvchidan mijozga etkazib berish, shu qatorida ko'ngilochar tadbirlarni tashkillashtirish, shuningdek, sartaroshxonalar, restoranlar, ta'mirlash ustaxonalari, sport klublari, sayyohlik agentliklari va boshqalar kiradi.

Innovatsion texnologiyalarni joriy etish va an'anaviy xizmatlarni rivojlantirish bo'yicha aniq maqsadli kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish ishlab chiqarilgan bozor xizmatlar hajmini oshishiga olib keladi.

Ko'rsatilgan bozor xizmatlari hajmi - 3464,0 mlrd. so'm

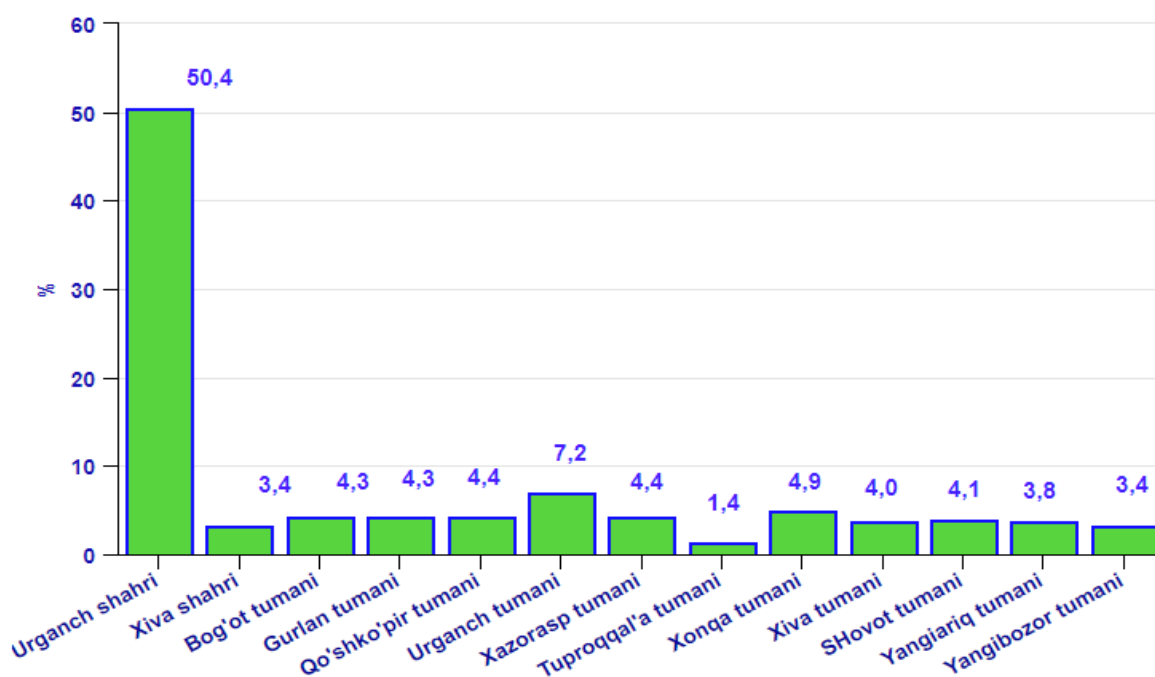
Ko'rsatilgan bozor xizmatlarining o'sish sur'ati - 100,9 %

2020-yil yanvar-iyul oylarida dastlabki ma'lumotlarga ko'ra ko'rsatilgan xizmatlar hajmi 3464,0 mlrd. so'mga teng bo'ldi. 2019-yil yanvar-iyul oylariga nisbatan o'sish sur'ati 100,9 % ni tashkil etdi.

Ijtimoiy, siyosiy, jamoatchilik muammolarni, tumanlarning iqtisodiy salohiyatini ko'tarmasdan, ularning barqaror rivojlanishisiz hal qilib bo'lmaydi. Hududiy siyosat maqsadlariga faqat iqtisodiy jihatdan samarali bo'lgan loyihalarni amalga oshirish orqali erishish mumkin.

Zamonaviy O'zbekistonning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish istiqbollari milliy va mahalliy manfaatlarni hisobga olgan holda respublikaning har bir iqtisodiy tumani va viloyatlarining barcha resurslaridan oqilona foydalanishiga bog'liqdir.

2020-yil yanvar-iyul oylarida shahar va tumanlar kesimida ko'rsatilgan bozor xizmatlari tarkibi, %

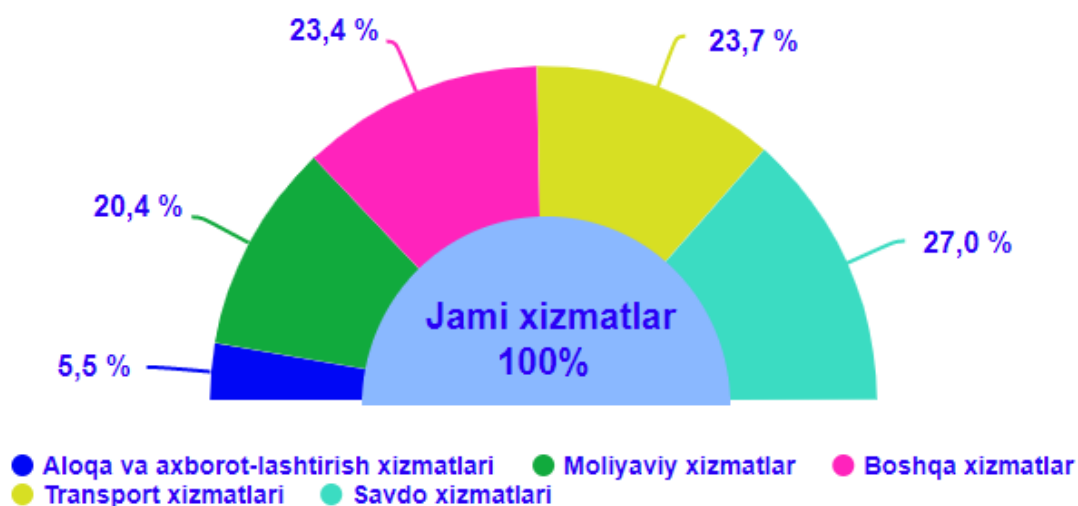
Xizmatlarning umumiy hajmida Urganch shahrining ulushi eng ahamiyatli bo'lib 50,4 % ni tashkil etadi. Bu aholi real daromadlari boshqa tumanlardan ko'ra yuqoriroq ekanligi bilan izohlanadi.

Bundan tashqari, eng katta ulush Urganch (7,2 %), Xonqa (4,9 %) va Qo'shko'pir (4,4 %) hamda Xazorasp (4,4 %) tumanlarida qayd etildi.

Xizmatlarning umumiy hajmida eng past ulush Tuproqqal'a (1,4 %), Yangibozor tumanida (3,4 %) va Xiva shahrida (3,4 %) kuzatildi.

Iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha ko'satilgan bozor xizmatlari tarkibida eng katta ulushni savdo xizmatlari egallaydi. Shunday qilib, 2020-yil yanvar-iyul oylarida ularning ulushi 27,0 % ni tashkil etdi. Shu bilan birga, yuqori ko'rsatkichlar transport xizmatlari (23,7 %), moliyaviy xizmatlar (20,4 %), aloqa va axborotlashtirish xizmatlari (5,5 %) bo'yicha qayd etildi.

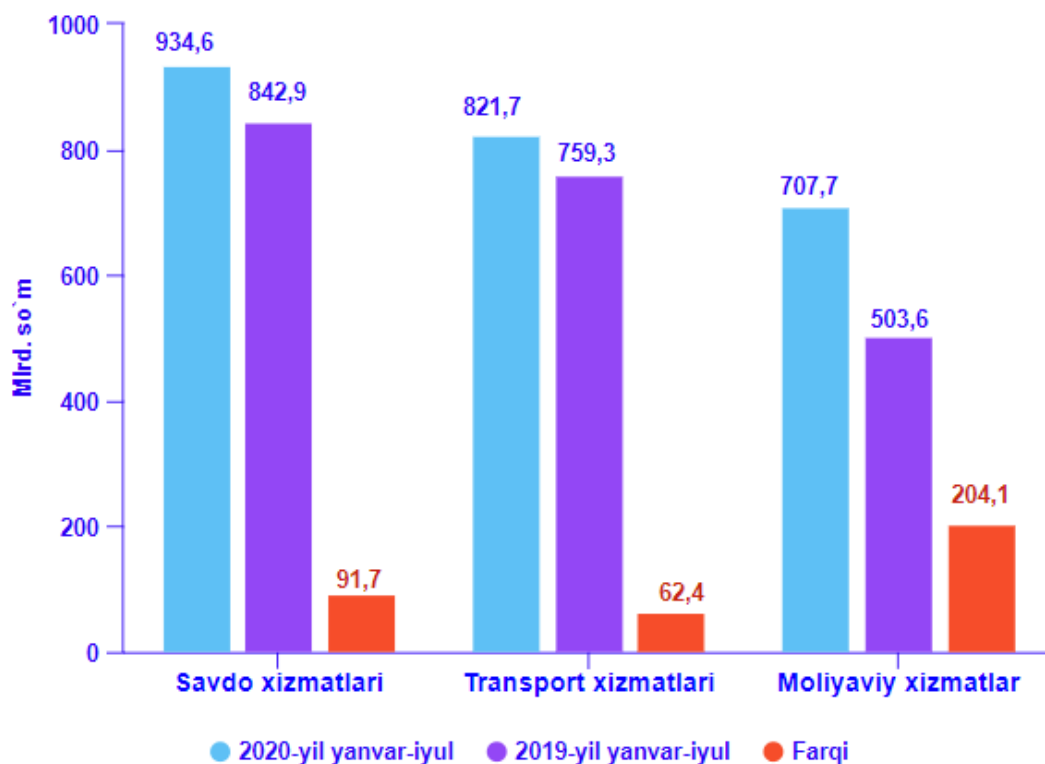
2020-yil yanvar-iyul oylarida xizmatlar tarkibi (jami hajmga nisbatan), %

Sog'liqni saqlash sohasidagi xizmatlar – 1,7 %, ijara xizmatlari – 2,0 %, yashash va ovqatlanish xizmatlari bo'yicha - 2,1 % shuningdek, me'morchilik, muhandislik izlanishlari, texnik sinovlar va tahlil sohasidagi xizmatlar – 2,2 % uncha yuqori bo'lmagan ulush qayd etildi.

Deyarli barcha hududlarda bozor xizmatlari hajmining o'sishiga moliyaviy, transport va savdo xizmatlari tarkibidagi ulushining o'sishi ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Ayrim xizmat turlari hajmining taqqoslanishi, mlrd. so'm

Joriy yilning yanvar-iyul oyida 2019-yilning yanvar-iyul oylariga nisbatan ko'rsatilgan bozor xizmatlari hajmining miqdoriy o'sishiga moliyaviy xizmatlar (204,1 mlrd. so'mga), savdo xizmatlari (91,7 mlrd. so'mga) hamda transport xizmatlarining (25,8 mlrd. so'mga) hajmining oshishi asosiy tasir qiluvchi omillardan biri hisoblanadi.

**2020-yil yanvar-iyul oylarida ishlab chiqarilgan
xizmatlarning asosiy ko'rsatkichlari**

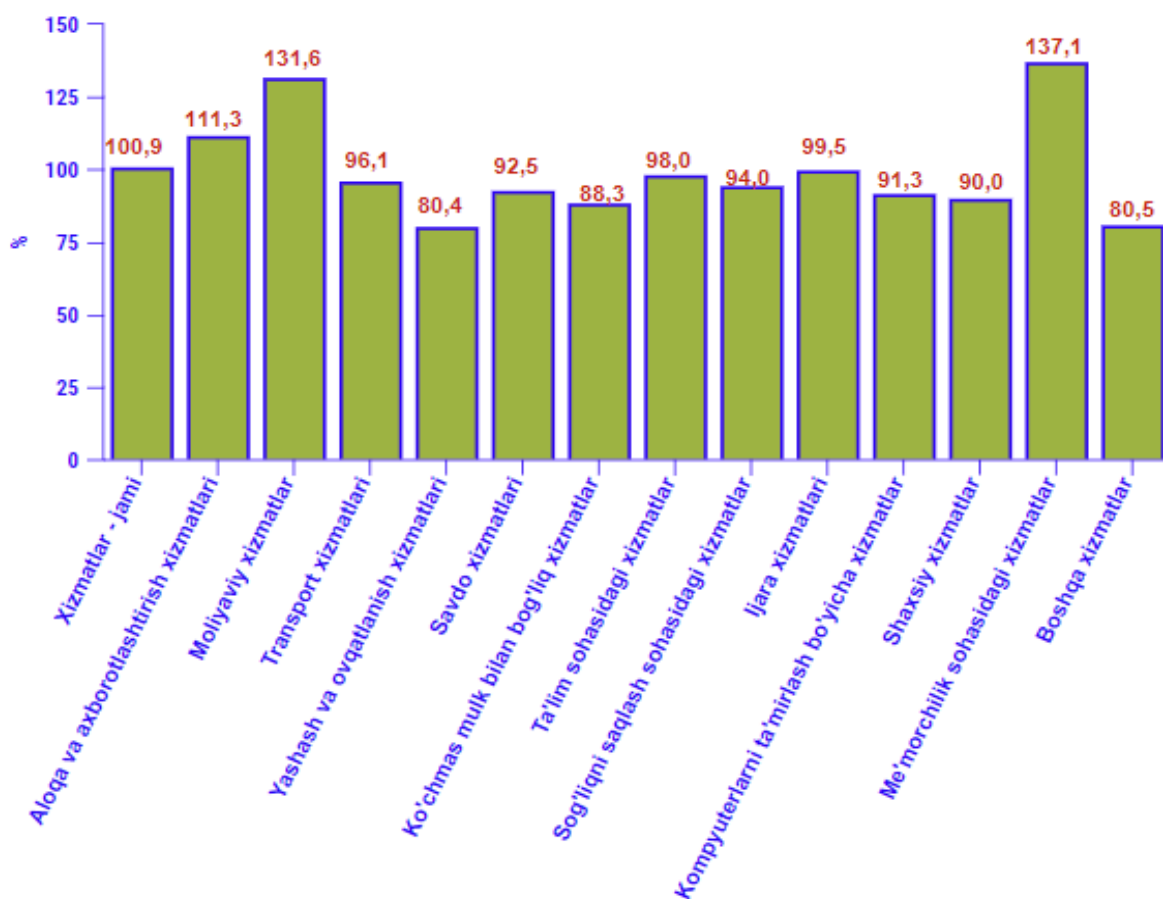
	Hajmi, mlrd. so'm	O'tgan yilning shu davriga nisbatan o'sish sur'ati, %
Xizmatlar - jami	3464,0	100,9
shu jumladan:		
aloqa va axborotlashtirish xizmatlari	191,2	111,3
moliyaviy xizmatlar	707,7	131,6
transport xizmatlari	821,7	96,1
shu jumladan: avtotransport xizmatlari	786,9	96,4
yashash va ovqatlanish xizmatlari	74,2	80,4
savdo xizmatlari	934,6	92,5
ko'chmas mulk bilan bog'liq xizmatlar	94,5	88,3
ta'lim sohasidagi xizmatlar	137,3	98,0
sog'liqni saqlash sohasidagi xizmatlar	57,4	94,0
ijara xizmatlari	70,9	99,5
kompyuterlar va maishiy tovarlarni ta'mirlash bo'yicha xizmatlar	110,0	91,3
shaxsiy xizmatlar	102,8	90,0
me'morchilik, muhandislik izlanishlari, texnik sinovlar va tahlil sohasidagi xizmatlar	77,6	137,1
boshqa xizmatlar	84,3	80,5

**2020-yil yanvar-iyul oylarida shahar va tumanlar bo'yicha
ko'rsatilgan xizmatlar hajmi**

	Hajmi, mlrd. so'm	O'tgan yilning shu davriga nisbatan o'sish sur'ati, %
Xorazm viloyati	3464,0	100,9
Urganch shahri	1745,8	104,6
Xiva shahri	116,6	104,0
<i>tumanlar:</i>		
Bog'ot	152,4	101,6
Gurlan	149,3	93,1
Qo'shko'pir	152,6	105,7
Urganch	249,7	81,9
Hazorasp	152,3	87,3
Tuproqqal'a	46,8	86,3
Xonqa	168,5	98,6
Xiva	137,8	106,6
Shovot	142,3	101,7
Yangiariq	131,2	109,8
Yangibozor	118,7	113,3

Zamonaviy innovatsion texnologiyalardan foydalanish, aholining ta'lim va madaniy darajasini oshirish, ko'rsatilayotgan xizmatlar doirasini kengaytirishga yordam beradi.

2020-yil yanvar-iyul oylarida bozor xizmatlarining o'sish sur'atlari, %

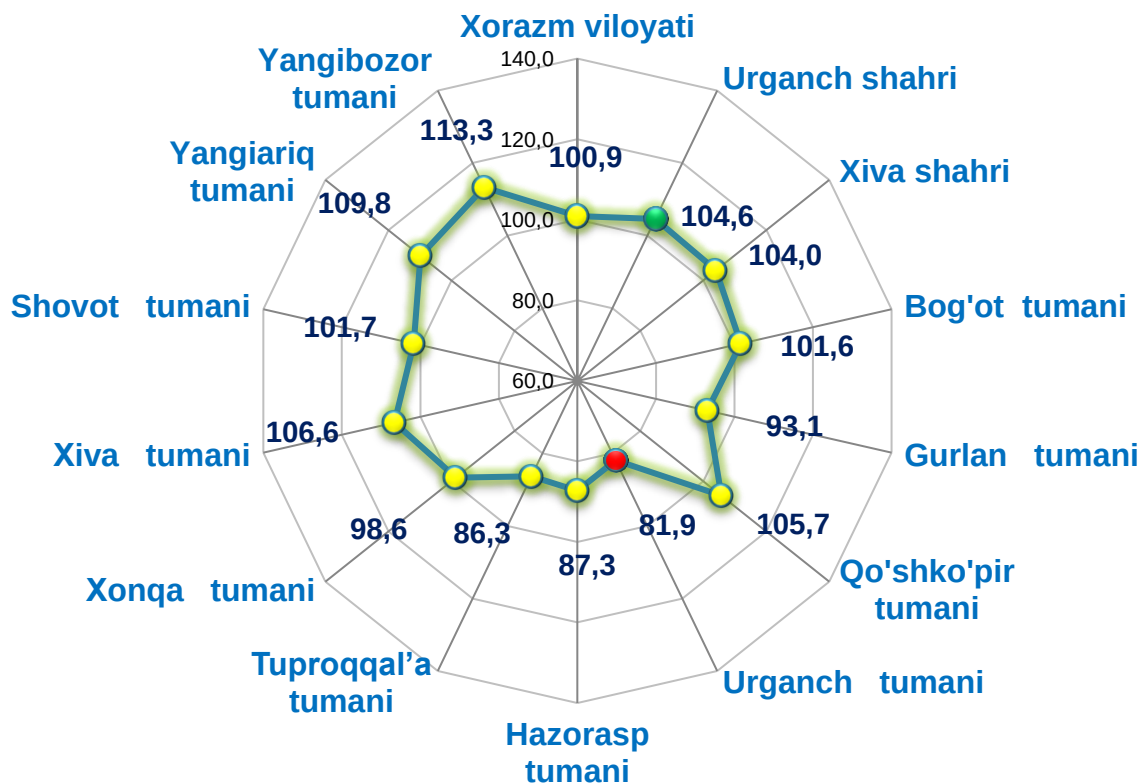
2020-yil yanvar-iyul oylarida 2019-yilning yanvar-iyul oylariga nisbatan me'morchilik sohasidagi xizmatlar (137,1 %), moliyaviy xizmatlar (131,6 %), va aloqa va axborotlashtirish xizmatlari (111,3 %) kabi xizmatlarda yuqori o'sish sur'atlari kuzatildi.

Shahar va tumanlar o'rtasida Urganch shahri (1745,8 mlrd. so'm) yetakchilik qilmoqda. 2019-yilning yanvar-iyul oylariga nisbatan ko'rsatilgan bozor xizmatlarining o'sish sur'ati Urganch shahri bo'yicha 104,6 % ni tashkil etdi.

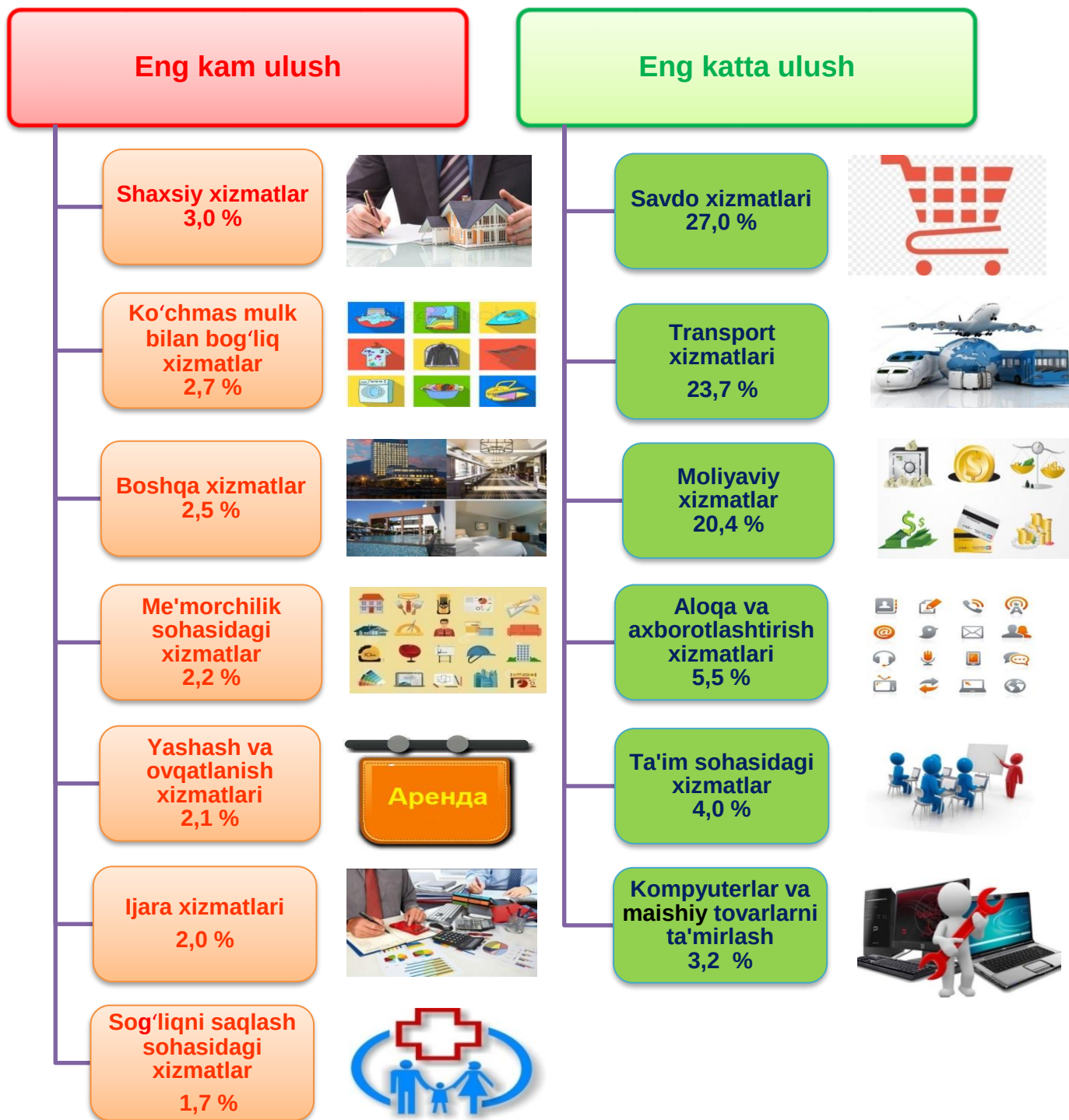
Eng kichik hajm Tuproqqal'a tumanida (46,8 mlrd. so'm), Xiva shahrida (116,6 mlrd. so'm) va Yangibozor tumanida (118,7 mlrd. so'm) kuzatildi.

2019-yilning yanvar-iyul oylariga nisbatan 2020-yil yanvar-iyul oylarida eng yuqori o'sish sur'atri Yangibozor tumanida (113,3 %) qayd etildi.

2020-yil yanvar-iyul oylarida shahar va tumanlar bo'yicha ko'rsatilgan bozor xizmatlarining o'sish sur'atlari, %

2020-yil yanvar-iyul oylarida iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha xizmatlar tarkibi, %

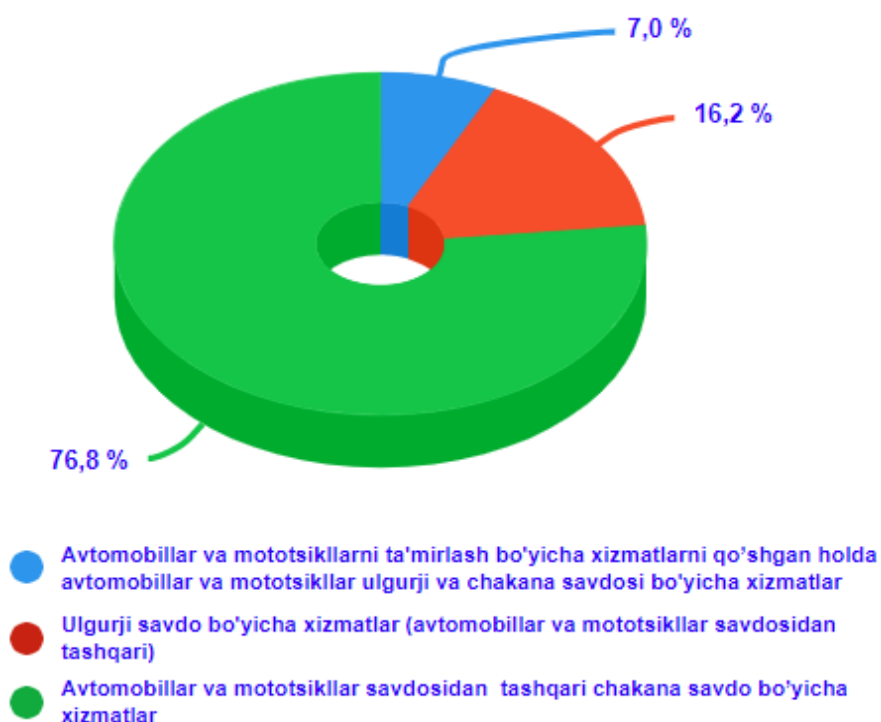

Hozirgi vaqtda savdo sohasi iste'molchilarning bozor talabini shakllantirish jarayonida faol ishtirokchi hisoblanadi. Bugungi kunda savdo xizmatlari mamlakat iqtisodiyotida ko'rsatilayotgan umumiy hajmining sezilarli qismini tashkil etadi. Respublikada zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalangan holda chakana savdo tarmoqlari faol rivojlanmoqda.

2020-yil yanvar-iyul oylarida savdo xizmatlari hajmi 934,6 mlrd. so'mga teng bo'ldi. Ko'rsatilgan xizmatlar umumiy hajmidagi ulushi 27,0 % ni tashkil etdi.

2019-yilning yanvar-iyul oylariga nisbatan savdo xizmatlarining hajmi 91,7 mlrd. so'mga oshdi.

2020-yil yanvar-iyul oylarida savdo xizmatlari tarkibi, %

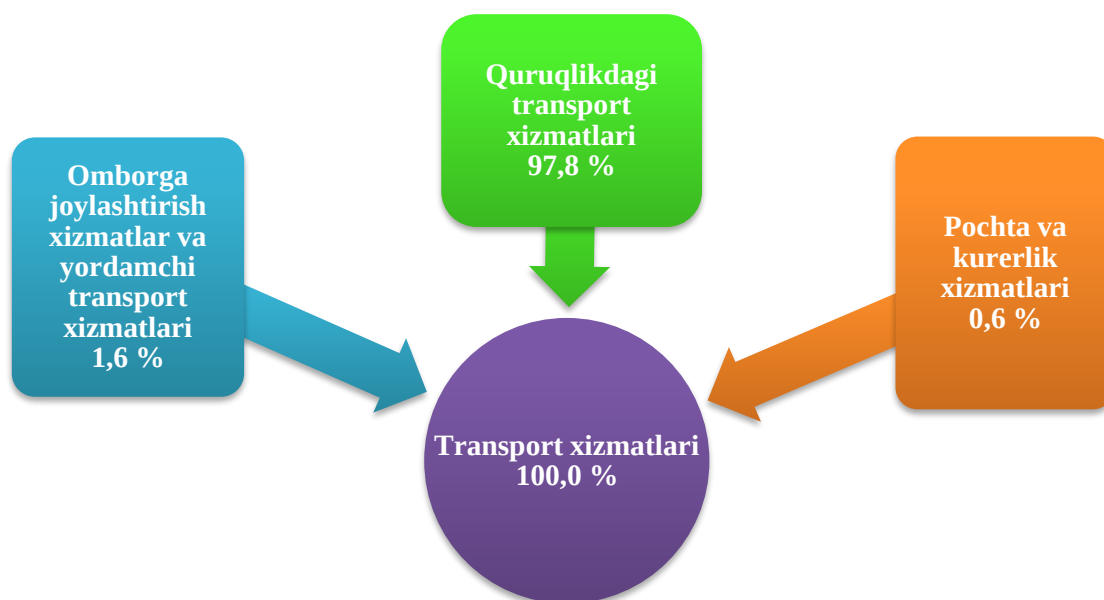

Savdo xizmatlari tarkibida avtomobillar va mototsikllar savdosidan tashqari chakana savdo bo'yicha xizmatlar katta salmoqqa ega bo'lib, uning ulushi 76,8 % ni tashkil etadi.

Ulgurji savdo bo'yicha xizmatlarining (avtomobillar va mototsikllar savdosidan tashqari) ulushi 16,2 % ga yetdi.

Avtomobillar va mototsikllarni ta'mirlash bo'yicha xizmatlarni qo'shgan holda avtomobillar va mototsikllar ulgurji va chakana savdosi bo'yicha xizmatlar umumiy savdo xizmatlari hajmida 7,0 % ni egallaydi.

**2020-yil yanvar-iyul oylarida
transport xizmatlarining tarkibi, %**

Transport xizmatlarining umumiy hajmida quruqlikdagi transport xizmatlari - 97,8 %, omborga joylashtirish xizmatlar va yordamchi transport xizmatlari – 1,6 %, pochta va kurerlik xizmatlari – 0,6 % ni tashkil etdi.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) va moliya-kredit muassasalari xizmatlari tez rivojlanayotgan xizmat turlari hisoblanadi. Yangi texnologiyalarga va bozorni erkinlashtirish natijalariga tayanib, bu faoliyat turlari hozirgi vaqtda rivojlanishning yangi bosqichi sifatida paydo bo'ldi va

bugungi kunda jamiyatning texnologik taraqqiyoti va iqtisodiyotning globallashtirishida hal qiluvchi ro'l o'ynaydi.

Ko'rsatilayotgan xizmatlar sifatini oshirish, AKT sohasida innovatsiyalarni joriy etish bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar natijasida yangi turdagi xizmatlarning paydo bo'lishi aloqa va axborotlashtirish xizmatlari hajmini oshirishga ta'sir ko'rsatadi.

2020-yil yanvar-iyul oylarida viloyat bo'yicha aloqa va axborotlashtirish xizmatlari 191,2 mlrd. so'mga teng bo'lib, 2019-yilning yanvar-iyul oylariga nisbatan o'sish sur'ati 111,3 % ni tashkil etdi. Ko'rsatilgan xizmatlar umumiy hajmidagi ulushi 5,5 % ni tashkil etdi.

2020-yil yanvar-iyul oylarida aloqa va axborotlashtirish xizmatlari tarkibi, %

Aloqa va axborotlashtirish xizmatlari hajmida eng katta ulush (96,8 %) telekommunikatsiya xizmatlari (simli va mobil aloqa xizmatlari, internet, yo'ldosh aloqa xizmatlari va b.q.) hissasiga to'g'ri keladi.

Moliya-bank tizimini isloh qilish bo'yicha olib borilayotgan izchil chora-tadbirlar iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish, aholi bandligini va farovonligini ta'minlashda muhim omil bo'lmoqda.

Zamonaviy bank xizmatlari ko'rsatish, jumladan "raqamli" banklar va chakana xizmatlar ko'rsatishga ixtisoslashgan bank bo'linmalarini tashkil etish uchun innovatsion bank texnologiyalarini joriy qilish, masofadan turib bank xizmatlarini ko'rsatish, to'lov tizimini yanada rivojlantirish moliyaviy xizmatlarning jadal rivojlanishiga yordam beradi.

2020-yil yanvar-iyul oylarida moliyaviy xizmatlar hajmi 489,9 mlrd. so'mga teng bo'lib, 2019-yilning yanvar-iyul oylariga nisbatan o'sish sur'ati 131,6 % ni tashkil etdi.

2020-yil yanvar-iyul oylarida moliyaviy xizmatlarning tarkibi, %

Moliyaviy xizmatlar umumiy hajmida sug'urta va nafaqa ta'minoti bo'yicha xizmatlardan tashqari moliyaviy xizmatlar (92,4 %) katta salmoqqa egadir.

Yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlar hajmida oziq-ovqat va ichimliklar bilan ta'minlash bo'yicha xizmatlar 74,0 % ulush bilan yetakchilik qilmoqda. Yashash bo'yicha xizmatlar ulushi 26,0 % ga to'g'ri keladi.

2020-yil yanvar-iyul oylarida yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlarining tarkibi, %

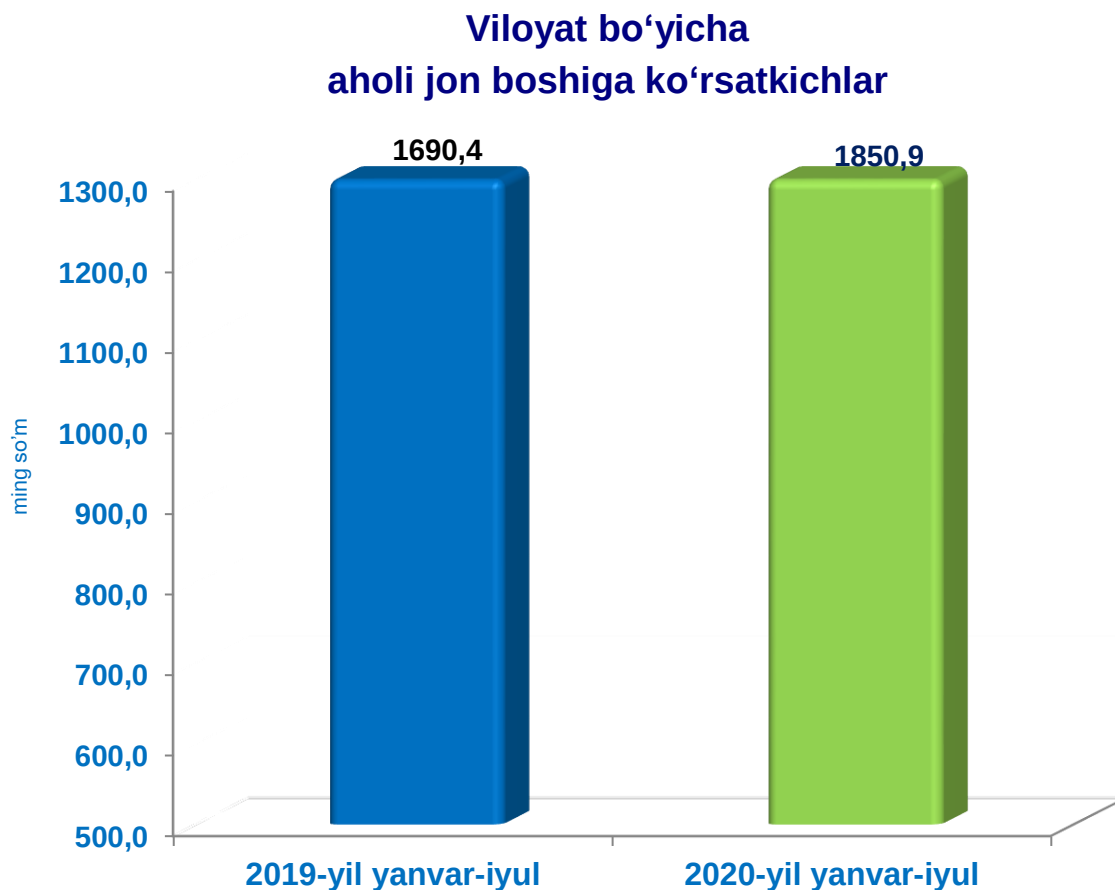

Jahonga mashhur Xiva shahrining tarixiy yodgorliklari, zamonaviy shaharlar, O'zbekistonning betakror tabiati, noyob milliy taomlari, shuningdek, xalqimizning betakror mehmondo'stligi sayohatchilarni o'ziga jalb qiladi.

2019-yilning yanvar-iyul oylariga nisbatan yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlarning hajmi 74,2 mlrd. so'm, ya'ni 80,4 % ni tashkil etdi.

O'tgan davr mobaynida yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlar hajmining ulushi 2,1 % tashkil etdi.

Aholi jon boshiga ko'rsatilgan bozor xizmatlar hajmi 2019-yilning yanvar-iyul oylariga nisbatan 160,5 ming so'mga oshib, 1850,9 ming so'mga teng bo'ldi va 99,3 %ni tashkil etdi.

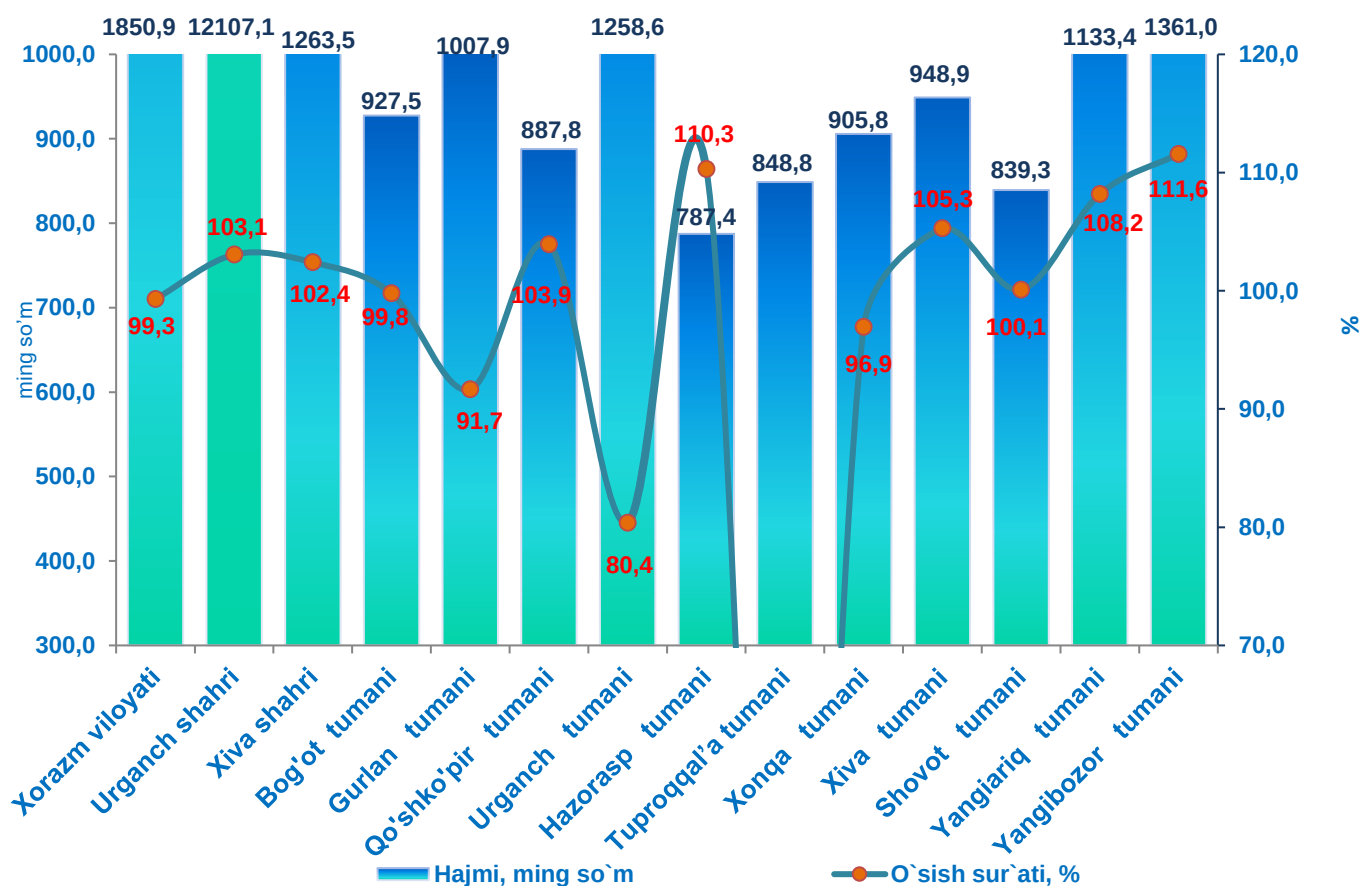
Xizmatlar sohasini rivojlantirish ijtimoiy yo'naltirilgan bozor iqtisodiyotini shakllantirish uchun eng muhim shartlardan biri hisoblanadi. Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan bozor islohotlarining ijobiy natijalari xizmatlar sohasini yanada rivojlantirish, jamiyatni rivojlantirishning eng muhim ijtimoiy-iqtisodiy vazifalarini hal etishda uning rolini oshirish bilan uzviy bog'liqdir.

Shahar va tumanlar o'rtasida aholi jon boshiga ko'rsatkichi bo'yicha Urganch shahri (12107,1 ming so'm) yetakchilik qilmoqda. 2019-yilning yanvar-iyul oylariga nisbatan aholi jon boshiga ko'rsatilgan bozor xizmatlarining o'sish sur'ati Urganch shahri bo'yicha 103,1 % ni tashkil etdi.

Aholi jon boshiga to'g'ri kelgan eng kichik hajm Hazorasp tumanida (787,4 ming so'm), Shovot tumanida (839,3 ming so'm) va Tuproqqal'a tumanida (848,8 ming so'm) kuzatildi.

2019-yilning yanvar-iyul oylariga nisbatan 2020-yil yanvar-iyul oylarida aholi jon boshiga ko'rsatilgan bozor xizmatlarining eng yuqori o'sish sur'atlari Urganch shahrida (103,1 %) qayd etildi.

2020-yil yanvar-iyul oylarida shahar va tumanlar bo'yicha aholi jon boshiga ko'rsatkichlar

Xorazm viloyati statistika boshqarmasi
Xizmatlar sohasi statistikasi bo'limi

Mas'ul: K.Matchanov